

ŞAHZADƏ XOSROV MİRZƏ QACAR

Şamistan NƏZİRLİ

"Qacar sülaləsinin sərkərdələri" adlı yazımı yenidən bitirmişdim. Amma nədənsə, onu dərc etməyə tələsmirdim. Hər axşam işdən qayıdanda yazımı yenidən vərəqləyir, elə-belə oxuyurdum. Daxili bir hiss mənə deyirdi ki, yazı bitməyib. Belə köklü-budaqlı nəslin hələ tədqiq olunmamış çox oğulları var. Günlərin birində yolumu yenə Əlyazmalar İnstitutunun arxivindən saldı. Əslində, bu ümitsiz bir gəliş idi. Harada, nəyi axtarmaq haqqında xeyli düşünüb-daşındım. Belə qərara gəldim ki, foto-arxivdən başlayım. Fotoşəkillərin mühafizə olunduğu kartotekaları bir gün ələk-vələk elədim. Lap sonuncuların arasında şahzadə Xosrov Mirzəyə məxsus fotosəkil olduğu göstərildi. Şekli sifariş verib evə qayıtdım. Səhərisi onu sənətkar dostum Seyfəddindən aldım. Yaraşlıq cavanın təsvir olunduğu şəklin altında fars və ingilis dilində yazı vardı: "Şahzadə Xosrov Mirzə Qacar". Akvarellə çəkilmiş bu nadir şəkil çox yaxşı saxlanmışdı. Yaraşlıq cavan gözəl geyimdə o qədər məhərdə təsvir olunmuşdu ki, adam baxdıqca baxırdı.

Uzun axtarışlardan sonra öyrənib bildim ki, akvarel-şekli 1829-cu il avqustun 12-də məşhur rus rəssamı Pyotr Karatığın Peterburqda çəkib. Şahzadə Xosrov Mirzə bunun üçün rəssama qızıl tütün qutusu bağışlayıb. Bu barədə rəssam İvan Kramskoyun məşhur mesenat Pavel Tretyakova məktubunda məlumat var.

Vəliəhd Abbas Mirzənin yeddinci oğlu şahzadə Xosrov Mirzə Bəhmən Mirzənin böyük qardaşıdır.

Peterburqun kübar cəmiyyətinin zadəgan qadınları və qrafların xatirələrində qeyd edirlər ki, Çar Birinci Nikolay dövründə belə hörmətlə qarşılanan ikinci Şərq qonağı olmayıb. A.S.Puşkinin müasirləri, yaxın dostu qrafinya Anna Olenina 1829-cu ildə gündəliyində yazır: "Avqustun onunda Şahzadə Abbas Mirzənin oğlu, İran şahzadəsi Xosrov Mirzə Peterburqa gəldi. Mən sarayda onun tənənəli qəbulunda oldum. Şahzadə çox cavan və hədsiz dərəcədə gözəl bir igid idi".

On altı yaşlı şahzadənin gözəlliyinə valeh olan A.Olenina həmin il avqustun on yeddində gündəliyində yazır ki, qraf Potoskinin sarayında şahzadənin şərəfinə böyük bal-ziyafət təşkil olundu. Mən qeyri-adi, rəngbərəng geyimimlə şahzadənin və onun heyətini valeh etmişdim... Şərq kişilərinə məxsus hədsiz gözəlliyi olan şahzadə Xosrov Mirzə rus qrafinyasının varlığını ovlamışdır. Gündəlikdəki tərif dolu sətirləri oxuyanda istər-istəməz A.S.Puşkinin anası Nadejda Osipovnanın 1834-cü ildə Abbasqulu ağa Bakıxanov haqqında yazdığı məktublara yada düşür. Bakıxanov da Peterburqun zadə-

Qriboyedovun Tehrandə qurbani-cəhalət olması münasibətilə bərayi üzrxahi Peterburqa qədər getmiş şahzadə Xosrov Mirzədir ki, bu hərəkəti ilə Fətəli şahı ruslarla bir üçüncü hərbi bələsindən xilas etmişdir.

Əli bəy HÜSEYNZADƏ (1864-1941),
Görkəmli türkoloq, professor.

gan cəmiyyətinin qraf və qrafinyalarını özünün yüksək savadı, gözəl davranışı, yaraşlıq qaməti ilə heyran qoymuşdu.

Nadejda Osipovna Varşavada yaşayan qızı Olqaya yazırdı: "Abbasqulu ağa sənə məktubunu almağımızdan bir neçə saat sonra gəlib özünü bizə təqdim etdi; nə qədər gözəl adamdır, elə yaxşı müsahibdir ki... Onun davranış ədəllərini çox sevirdim, ondan son dərəcə xoşum gəlir. Onu bizə göndərdiyin üçün sənə təşəkkür edirəm..."

...Abbasqulu ağa bizdə nahar edir. O, elə mehriban, gülərlə və xeyrixah adamdır ki, sanki biz onunla köhnə dostlarıq.

...Abbasqulu ağa çox nəzakətlə bizimlə vidalaşdı. O, mənə bir neçə dəfə qucaqladı... Mən onu səmimi qəlbədən sevirdim. O, həqiqətən, çox yaraşlıq və, şübhəsiz, sənə bizə təsvir etdiyiniz kimidir. Mən onunla birlikdə olanda özümü çox sərbəst hiss edirdim".

Milliyyətçə azərbaycanlı olan İran şahzadəsi Xosrov Mirzə Qacar 1829-cu ildə Peterburqa nə üçün getmişdi?

Vaxtsız gələn gecə qonağı

"Onun istedadı və təcrübəsi ilə tanış olduqdan sonra mən əmin oldum ki, Qriboyedov elə bir hərəkət etməz ki, hökumətlərimiz arasında yaradılmış xoş əlaqələrə xələf gətirə bilsin. Lakin mənə Qriboyedovu müşayiət edən adamlara qarşı bu inam yoxdur. Bu adamların dini və əhval-ruhiyyələrində düşmənçilik görürəm və bu mənə çox qorxudur. Qriboyedovu başa salın ki, bu adamları tabeçiliyində möhkəm saxlasın. Qriboyedovun yəqin xatirində qalıb ki, mən bir neçə il bundan qabaq ondan xahiş etmişdim ki, Dadaş bəyi (Vasili Dadaşyan - Ş.N.) geri çağırınsın. O, Təbrizdə camaatı çox incidir. Rüstəm bəy (Rüstəm Becanyan - Ş.N.) də çox əzəzil adamdır. Mən çox qorxuram ki, bu və bunlar kimi başqa adamlar cənab Qriboyedovu acınacaqlı çəkişmələrə və çaxnaşmalara cəlb edərlər Şahzadə Abbas Mirzə"

Min səkkiz yüz iyirmi doqquzuncu il, yanvarın otuzunda, gecə saat ikidə Tehrandəki rus səfərxanasına bir kişi və iki çarşablı qadın gəlir. Bivaxt "qonaqlar": - "Şəxsən vəzir-muxtara aid sözümlərimiz var", deyib durdular. Çarəsiz qalan baş mühafiz səfəri oyatdı. Gələnləri onun hüzuruna ötürüb, özü nigarançılıqla qapının ağzında dayandı.

Bikef vəzir-muxtar gələnin Xoca Yaqub Mirzə olduğunu gördüncə daha da dilxor oldu.

- Aleksandr Sergeyeviç, mən sizə yenə pənah gətirdim. Əlac bircə sizə...

- Axı, mən sizə dünən dedim ki, bu barədə gündüz müraciət edin. Əlahəzrət imperatorun bu barədə - müqavilənməyə əsasən bütün əsirlər üçün himayəçiliyi var. Siz isə...

- Cənab vəzir-muxtar, mənə sizin yanınıza gündüz, günorta çağırmaq gətirməyim qətiyyətlə mümkün deyil. İcazənizlə, başıma gələn qəzavü-qədəri qısaca da olsa izah edirəm.

Gələn kişi yalvara-yalvara bildirdi ki, mən irəvanlı Yakov Markaryanam. 1804-cü ilin iyun ayında general Sisianovun hərbi qüvvələri şahzadə Abbas Mirzə qoşunlarının hücumuna tab gətirmədi. Ona görə ki, irəvanlı Məmmədşəhən xan və naxçıvanlı Kəlbəli

xan ona kömək etmədilər. Abbas Mirzənin qoşunları general Sisianovu sıxışdırıb Tiflisə tərəf qovanda erməni tacirləri də rus qoşunlarına və gürcü dəstələrinə qoşulub Tiflisə tərəf qaçırdılar. Mənim onda on səkkiz yaşım vardı. Üçkilsədə (Eçmiadzin) monastırda təhsil alırdım. Ermənilərin karvanı monastırın yanından keçəndə mən müəllimimdən gizlincə onlara qoşulub yola düşdüm. Yolda tacirlərdən biri məndən soruşdu ki, sən kimsən, hara gedirsən? Mən onu aldadıb dedim ki, bu yaxınlarda məşhur alim Serap Patkanyan Tiflisə gəlib, erməni uşaqlarına pulsuz dərs keçir, gedirəm, ondan dərs almağa.

Onda erməni tacirinin məndən xoşu gəldi, özünün pendir-çörəyini belə mənəmlə yarı böldü. İki gün yol getdik.

Babəkər dağının yanına çatanda bərkədən fit səsləri eşitdik. Qəfildən hücum edən İran dəstəsinin sərbəzləri bizi əsir aldılar. Yaxınlıqdakı gürcü süvari dəstəsi xeyli vuruşub aradan çıxdı. İranlılar ermənilərin müqavimət göstərənlərini qırdılar, sağlarını isə əsir aldılar. Bizi qoyun kimi qabaqlarına qatıb Təbrizə kimi gətirdilər. Mənə və bir neçə erməniyi axtaladılar. Zorla müsəlmanlığı qəbul elətdirib addımı da Mirzə Yaqub qoydular. Sonra xacə kimi Tehrana, Fətəli şahı peşqəş göndərdilər. İki il mənə ərəb və fars dillərini öyrətdilər. Hərəm ağasının təlimi ilə bütün elmləri mənimsədim. Sonra mənə xacəbaşı titulu verildilər. Sarayda isə mənə güclü biliyə malik hesab müəllimi təyin edib mühasibat işini tam incəliyinə qədər öyrətdilər. Şahın xüsusi sərəncamı ilə iki dəfə Şiraza və üç dəfə Xorasana, qubernatorun mühasibat işlərinə müfəttişliyə göndərdilər. Mənə şahın xəzinədarı təyin etdilər. Oradan İrəvana, ata-anama gizlincə pul-para da göndərə bildim. İyirmi beş ildir ki, şah xacəbaşı kimi qulluq edirəm, daha bəsdir. Bu sandıqçada gətirdiyim qızıllar, 40 min tükən, daş-qaş öz əməyimin bəhrəsidir. Təvəqqe edirəm, mənə kömək edin, doğmalarımın yanına qayıdım. Göydə Allahı, yerdə sizi deyib gəlmişəm.

- Bəs bu qadınlar kimdir? - deyər yuxudan kal oyanan xəstəhal səfir Qriboyedov soruşdu.

- Bunlar şahın kürəkəni Allahyar xanın hərəmxanasında əzab çəkən iki bədbəxt erməni qadınıdır. Onlar da mənə qoşulub sizə pənah gətiriblər. Kömək edin... - deyib ağlamsınan Yakov Markaryan ovcunun içilə gözlərini ovxaladı. Daş-qaşla dolu sandıqçanı ayaqları arasında bərk-bərk sıxıb daha da büzüşdü, yazıq görkəm aldı.

Yarıyuxulu səfir isə Yakov Markaryanın gah yəndəmsiz uzun çənəsinə, gah da bulanıq göy gözlərinə baxırdı. Bilmirdi, nə cavab versin. Yakovun üzgözündə xeyrixahlıqdan əsər-ələmət tapmayan səfir canının ağrısından gözlərini yumub fikrə getdi. Vaxtsız gələn "qonaq" isə hey yalvarırdı. Dözə bilməyən səfir paltosuna bərk-bərk bürünüb qabağa öyildi:

- Axı sizin arzunuzu yerinə yetirməyə mənəmlə salıyım çatdır, - dedi. - Bunun üçün iki dövlət arasında rəsmi danışıq olmalıdır, müəyyən razılıq alınmalıdır. Zənnimcə, siz nəhaq belə hərəkət etməsəniz. - Xəta gətirəcək bu işi özündən rədd etmək naminə onu inandırmağa çalışdı. - Yəqin, siz məndən yaxşı bilirsiniz ki, Şərq adəti üzrə şahın hərəmxanasında, sarayında on ildən çox xidmətdə olan bir şəxs onun ailə üzvü sayılır. Qulluq edən hər bir qadın onun kəni, arvadı hesab olunur. Şərqlilərdə isə arvad kişinin namusu, qeyrətidir. Bunu siz məndən yaxşı bilməlisiniz. Əgər kişinin arvadı bəd əməllərə düşsə, ordan qan qoxusu gələr...

- Aleksandr Sergeyeviç, bəs Türkmənçay müqaviləsi... Onun on üçüncü bəndi buna əsas vermirmi ki... Axı siz bu ölkədə Rusiyanın səlahiyyətli vəziri-muxtarsınız. Siz həmişə biz yazıq ermənilərin pənahkarı olmusunuz. Səhv etmərsəniz, on üçüncü bəndi biz yazıq ermənilərin xatirinə məhz siz əlavə etməsəniz: "Axırıncı və ya bundan qabaqki müharibənin gedişində əsir alınmış hər iki tərəfin bütün hərbi əsirləri, bununla bərabər hər iki hökumətin nə vaxtsa əsir düşmüş təbəələri qarşılıqlı azad edilməli və dörd ay ərzində qaytarılmalıdır".

Yakov Markaryan on üçüncü bəndi sətirbəsətir əzbərdən dedi. Səfir duruxdu. Handan-hana:

- Sən, - dedi, - təkçə şah sarayının içalatından yox, iki dövlət arasındakı incə siyasətdən də xəbərdarsan. Bu barədə şahı müraciət etməsənmi?

- Yox, heç vaxt! - deyər Yakov cavab verdi.

- Siz ki, ona belə yaxınsınız, şah sizə bu boyda varidatını etibar edib, şübhəsiz ki, sözüünüzü də yerə salmaz, arzunuzu əməl edər. Axı, siz şahın xəzinədarısınız, brilliantlarınızın və qiymətli daş-qaşlarının baş mühafizəsiniz.

- Aleksandr Sergeyeviç, bu qaranlıq müsəlman dünyasına üç bədbəxt xristianın yeganə pənahı sizsiniz. Bizi buradaca qanımıza qəltan edin, amma o vəhşi müsəlmanların yanına bir daha qaytarmayın. - Yakov səfiri yumşaltmaq üçün əlavə etdi:

- Sizin biz ermənilərə çox yaxşılıqlarınız olub. Mənə məlumdur ki, hələ 1825-ci ildə Tiflisdə Lazaryanla, katalikos Nerseslə birgə sərgərdan ermənilərin Azərbaycana, Qarabağa köçürülmək planını hazırlayıbsınız. Bu saat bizim saraya qayıtmağımız ölümə gətirmək kimidir...

- Yaxşı, gecə keçir, indi tapşırıram, sizə gecələmək üçün şərait yaradılar. Səhər isə özüm bu barədə Fətəli şahla danışıram, - deyib, səfir yataq otağına getdi.

(Davamı 12-ci səhifədə)

(Əvvəli 10-cu səhifədə)

* * *

Açılan səhər nə Qriboyedova, nə də üç erməni qaçqınına xeyir gətirmədi. Səfir nə qədər on üçüncü bəndə əsaslanıb sitatlar gətirdisə, Fətəli şahı yumşalda bilmədi.

Şah iki ayağını bir başmağa qoyub haqlı tələbini etdi:

- Milliyyətə erməni olan Xacə Yaqub Mirzə xəzinəmdən varidatımın yarısını oğurlayıb aparıb, - dedi. Siz isə 50 min tümən oğurlayan caniyə, oğruya sığınacaq vermisiniz. O qaytarılmalıdır və haqlı cəzasını almaldır. Vəssalam! Cənab Vəzir-Muxtar, sabah dan ağarana qədər sizə və sizin yanınızda qeyri-qanuni sığınacaq tapmış üç qaçqına vaxt veririk, qayıtmaları başqa tədbirə əl atmalı olacağıq. Xüsusilə, Allahyar xanın hərəmxanasından olan iki qadına verdiyiniz sığınacaqda görə xalqın narazılığı son dərəcə gərginləşib.

Verdiyi vaxtı həyəcanla gözləyən Fətəli şah rus səfərxanasından heç bir xəbər-əətər çıxmadığını görüb Tehranı təntənəsiz tərk etdi. O, şəhərin yaxınlığındakı gözəl ab-havası ilə məşhur olan Nəva qəsəbəsinə "istirahətə" getdi. Hər şeyi sarayda böyük nüfuza malik olan kürəkəni, ruslara qatı nifrətilə ad-san qazanmış sədr-əzəm Allahyar xana tapşırırdı. Allahyar xan Tehranın din xadimlərini qəzavata çağırırdı. Məscidlərə, bazarlara və əhalinin yaşadığı gur yerlərə carçılar göndərdi. Atlı carçılar haray salıb elan elədilər ki, rus səfərxanasında bir dəstə müsəlman qadını əsir alınıb gizlədilmişdir. Onları Rusiyaya aparıb zorla xristian dinini qəbul etdirəcəklər. Hətta rus xəfiyyəsinin fitvası ilə Xacə Yaqub Mirzə, Fətəli şahın xəzinəsindən 40 min dəyərinə qızıl və daş-qaş da oğurlayıb aparıb.

Gavurlardan yanıqlı olan tehranlılar rus səfərxanasına tərəf axışmağa başladılar.

verilsin. Hirsələnən Qriboyedovun şəxsi nökeri Aleksandr Qribov onlara bəla gətirən Markaryanı itələyib bayıra atdı. İrəli çıxan iki-üç nəfər dərhal Markaryanı yaxaladılar. Onu səfirliyin həyətidəki ağacın altına aparıb asdılar. Bu səfirin də ürəyindən oldu. Dərindən nəfəs alıb:

- Hə, yəqin ki, indi çıxıb gedərlər - dedi.

Amma camaatın daha da hay-küy salıb qızıxdığını görəndə bərk təlaşa düşdü. Onu titrətmə tutdu. Ötən həftə Fətəli şahın hüzurunda rus-İran müharibələrində əsir düşmüş erməni və rus təbəələrinin geri qaytarılmasından, öz imperiyasının özəmindən təkbürlə danışan səfir "vəhşi asiyaşıl"ın fitvası ilə öləcəyini yəqin etdi. Bu dar macalda Türkmənçay müqaviləsi (10 fevral 1828-ci il) ərəfəsində Tehrandan danışılacaq zamanı saray əyanlarının ona kin və ədavətlə baxdığını, şahın kürəkəni Allahyar xanın: "bu ipə-sapa yatmayan səfir-həddini bildirmək lazımdır" - sözlərini yadına saldı. Tehran məscidində Müctəhid Mirzə Məsihin onu lənətləməsinə xatırlayanda canına qorxu düşdü. O, bir daha başa düşdü ki, dekabristlər üsyanındakı günahına görə çar onu Sibir sürgününə yox, cənuba vəzifəyə göndərmişdi. Özünün də hələ Peterburqda duyduğu kimi ölümünü İranda tapmalı idi. Hadisənin fəlakətli nəticələncəyindən qorxuya düşən nöker Aleksandr qayğıkeşliklə:

- Aleksandr Sergeyeviç, - dedi, - qaragürhçuların qarşısına çıxmaqdan əvvəl, erməni kilsəsinə çəkilib sığınmaq lazımdır. Gələnlərin əksəriyyəti din xadimləri və onların əsəbləridir. Biz oraya sığınsaq yaxın düşməzlər, ona görə ki, kilsə gavur yuvasıdır, müsəlman adətincə mürdərdir.

İkincisi də, kilsənin toxunulmaz olduğunu bizdən də yaxşı bilirlər. Qribovdov isə qəti etirazını bildirdi:

ŞAHZADƏ XOSROV MİRZƏ QACAR

Adamlar əllərinə keçən nə vardısı, özlərinə yaraq eləmişdilər: kimi tufəng, kimi xəncər, kimi də daş və ağacla silahlanmışdı.

Seyidlər, üləmələr şəhər müctəhidi Hacı Mirzə Məsihin tapşırığı ilə Tehranın Cami məscidinə yığışdılar. Allahyar xanın əmri ilə bazar və dükənlər bağlanmışdı. Buraya ətraf kəndlərdən də gələnlər vardı. Getdikcə artan izdiham dəstə-dəstə səfərxanaya tərəf axışırdı. Arasikəsilməz "Allah! Allah!" səsləri şəhəri bürümüşdü. Onları süvari sərbaz dəstələri dayandıra bilmədi.

Sarayın baş eşikağası Manucar xan (*Manucar Yenikolopyan Tiflis ermənisi idi. 1804-cü ildə general Sisianov İrəvana hücum edəndə gürcü süvari dəstəsində döyüşərək iranlılara əsir düşmüşdü. O da Yakov Markaryan kimi Təbrizə gətirilib axtalanmışdı. Saray hərəmxanasında qulluq edən Manucar tezliklə əyanların hörmətini qazanıb, yüksək vəzifələr tutmuşdu. 1815-ci ildə isə Fətəli şahın xüsusi hörmət və etimadını qazanan erməni Manucar Yenikolopyan sarayın birinci naziri olmuşdu. 1820-ci ildə şahın ən sadıq adamı Manucar zənginliyi ilə məşhur olan Gilan vilayətinə canişin təyin edilir. İran dövlətinin ən etibarlı adamı (şah ona Mötəməddövlə-inanılmış, etimad edilmiş rütbəsi vermişdi) kimi Manucar Yenikolopyan Türkmənçay sülh müqaviləsini imzalayanlardan biri olmuşdur. - Ş.N.) bacısı oğlu Solomon Melikovu bir dəstə şah süvarisi ilə izdihamı dağıtmağa göndərdi. O, bacısı oğluna tapşırırdı ki, rus səfirliyindən Xacə Yakov Markaryanı nəyin bahasına olursa-olsun xilas edib gətirsin. Onda iğtişaş yatırılar və Qribovdov xətdən xilas olar.*

Lakin artıq gec idi. Kükrəyən izdiham erməni Solomon Melikovu taniyan kimi ona hücum edib atdan saldılar.

Döyə-döyə sürüməyə başladılar. Aldığı ağır zərbələrdən Solomonun meyiti küçədə ayaqlar altında qaldı. Camaat tələb edirdi ki, saraydan qaçan Yakov Markaryan onlara

- Bu sığınacaq mənə ömürlük ləkə olar, - dedi. - Cənablar, mən böyük rus imperiyasının səlahiyyətli vəziri-muxtarıyam, mənə kilsədə gizlənmək ar olar. -Sonra da kinayə ilə: - kimə canı əzizdirsə, erməni kilsəsinə pənah apara bilər. Hər halda, gələnlərin bir başçısı var ki... Ona başa salarıq, o da kütləyə ərzi-halını bildirər, dedi.

Səfirin bu qısa, alovlu nitqindən sonra erməni kilsəsinə sığınmağa heç kəsin cəsarəti çatmadı.

Getdikcə artan uğultu artıq qonşu həyətlərdən eşidilirdi. Qızıxmış kütlə "ya Əli, kömək ol!", "Cihad", "yahu, yahu, gavur itlərinə ölüm!" harayı ilə səfərxana binasını daşa basırdılar. Hay-həşirlə həyətlə soxulan xalq indi səfiri və Allahyar xanın hərəmxanasından qaçan qadınları tələb edirdi. Camaat bir az da irəli yeriyib əli silahlı kazaklarla üz bəzəyərək durdular. Kazakların atəşindən bir neçə adamın meydi yerdə qaldı. Kütlə daha da qızıxdı. Baş əmmaməli şeyxlər, mollalar irəli yeriyərək həyətlə tūpürüb lənətlədilər. Bir səslə:

- Yahu, vurun bu gavurları! - deyib qışqırdılar. Kütlə kazakları tərki-silah edib ayaqladılar. Səfirliyin qarı-pəncərəsini sındırıb içəri doldular. Səfirliyin əlli üç nəfərini daş-qalaq edib öldürdülər. Yalnız birinci katib İvan Maltsev arxadan pəncərəni sındıraraq qonşuluqda yaşayan azərbaycanlının ot tayasında gizlənməyi bildi. İxtişaşçılarından isə 26 nəfər basabasd və kazakların gülləsindən həlak oldu.

Üç gün sonra şahın əmrilə Qribovdovun doğranmış, ayaqlar altında əzilmiş meyidini tapmaq çox çətin oldu. Onu yalnız sağ əlində çəçələ barmağının olmamasından tanıdılar. 1818-ci ildə dekabrist A.İ.Yakuboviç duəldə Qribovdovun çəçələ barmağını güllə ilə vurub qopartmışdı.

(Davamı var)